

Nota Archeologie

Neerpelt, Grote Heide 103 - Vlasrootweg

Verslag van het landschappelijk bodemonderzoek
2018I145

HAAST evba

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R., WIJNEN, J. en JANSSEN, J., (2018), Neerpelt, Grote Heide 103 - Vlasrootweg – verslag van het landschappelijk bodemonderzoek, HAAST-rapport 2018-56, Bree, D/2018/12654/56

Rik van de Konijnenburg, Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree (BE)
Mob. 0496 209 018 - e-mail: rik@konijnenburg.com

Projectcode:	2018I145
Naam erkende archeoloog:	Rik van de Konijnenburg
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00041
Locatiegegevens:	zie gegevens archeologienota: https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/3137
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	zie gegevens archeologienota: https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/3137
Kadastergegevens:	zie gegevens archeologienota: https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/3137
Topografische kaart:	zie gegevens archeologienota: https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/3137
Alle betrokken actoren:	Rik van de Konijnenburg (erkend archeoloog), Joan Janssen (archeoloog)
	Jeroen Wijnen (aardkundige), Laagland Archeologie
Betrokken personen buiten het project:	
Contact:	Rik.vandekonijnenburg@telenet.be , 0496 209 018 jeroen.wijnen@laaglandarcheologie.nl

© 2018 HAAST bvba, *Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree*

Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg (tenzij anders vermeld)

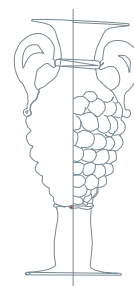
Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2018/12654/56

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

COVERFOTO: Bodemprofiel 1 – Neerpelt, Grote Heide 103 – Vlasrootweg

0. INHOUDSTAFEL

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

- 1.1. WETTELIJK KADER
- 1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT
 - 1.2.1. Vraagstelling
 - 1.2.2. Randvoorwaarden
- 1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE
 - 1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie
 - 1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek
 - 1.3.3. Gebruikt materiaal
 - 1.3.4. Motivering eventueel afwijkende methodiek
 - 1.3.5. Inbreng specialisten
 - 1.3.6. Algemene wetenschappelijke advisering

2. ASSESSMENTRAPPORT

- 2.1. AARDKUNDIGE OPBOUW VAN HET PLANGEBIED
- 2.2. VERWACHTING TEN AANZIEN VAN ARCHEOLOGISCH ERFGOED NA HET LANDSCHAPPELIJK BOORONDERZOEK
 - 2.2.1. VERWACHTINGSPATROON
 - 2.2.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK
- 2.3. BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN LANDSCHAPPELIJK BOORONDERZOEK
- 2.4. Resultaten van het proefsleuvenonderzoek
- 2.5. BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN PROEFSLEUVENONDERZOEK
- 2.6. CONFRONTATIE MET HET BUREAUONDERZOEK
- 2.7. BESLUIT EN SAMENVATTING

3. BIBLIOGRAFIE

- 3.1. LITERATUUR
- 3.2. INTERNETBRONNEN

4. LIJST VAN DE AFBEELDINGEN

5. BIJLAGEN

6. Fotolijst

1. Beschrijvend gedeelte

1.1. Wettelijk kader

Deze nota is het verslag van het landschappelijk profielputtenonderzoek uitgevoerd op **26/09/2018 te Neerpelt, Grote Heide 103 - Vlasrootweg**. Het onderzoek werd uitgevoerd conform de bepalingen opgenomen in het programma van maatregelen toegevoegd aan de archeologienota:

<https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/3137>

Fig. 1: uittreksel uit het kadastrale plan met in blauw de aanduiding van het projectgebied met betrekking tot projectcode 2018/145 (overgenomen uit archeologienota ID3137)

Het onderzoek vond plaats op het kadastrale perceel Neerpelt afd 1 Sie A percelen A539y11 (partim), zoals afgebakend in het programma van maatregelen toegevoegd aan archeologienota 3137.

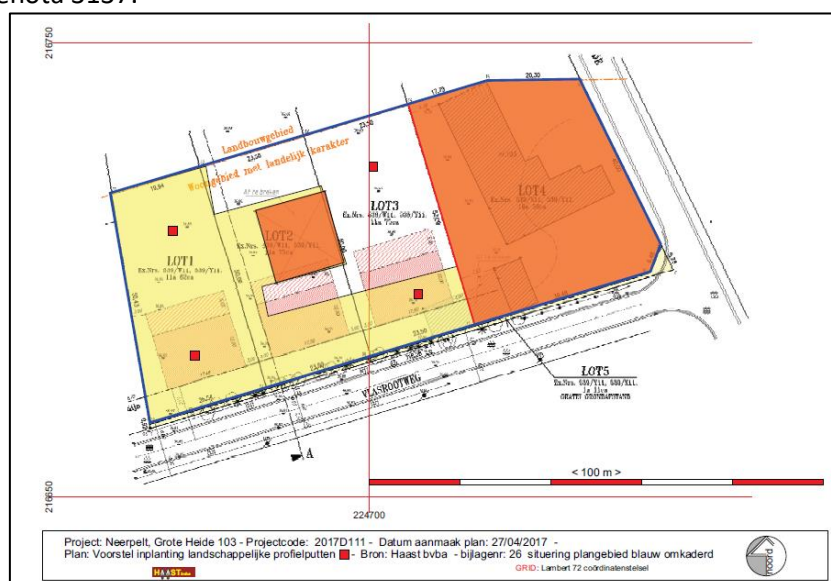

Fig. 2: afbakening onderzoeksgebied, programma van maatregelen archeologienota ID 3137

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

Doel van het landschappelijk profielputtenonderzoek is de gaafheid van de bodemgenese na te gaan en de mate waarin de bodem verstoord is. Vraagstelling zoals geformuleerd in archeologienota ID3137:

- Wat is de bodemkundige opbouw van het terrein?
- Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving + duiding?
- Zijn er aanwijzingen voor een verstoorde ondergrond? Valt deze af te bakenen?
- Zijn er indicaties voor archeologisch interessante zones binnen het plangebied?

1.2.2. Randvoorwaarden

In het programma van maatregelen ID 3137 werd volgende voorwaarde geformuleerd op verzoek van de terreineigenaar: **Ten einde vrije toegang te kunnen hebben tot het terrein dient de bouwheer/verkavelaar toelating te geven. Dit zal pas kunnen na het oogsten van de ingezaaide gewassen.**

De archeologienota ID5149 werd bekrachtigd met voorwaarden. Die voorwaarden waren:

- *Gebouwen en constructies verwijderen, gebeurt tot op het maaiveld. Het verwijderen van funderingen en verhardingen gebeurt enkel onder begeleiding van een archeoloog*
- *Aangezien er een discrepantie is in de tekst waar er gesproken wordt over 8 landschappelijke profielputten en het plan waar er maar 4 worden aangeduid, stelt Onroerend Erfgoed dat er minstens 4 profielputten moeten worden aangelegd waarbij er minstens 1 profielput ter hoogte van de bestaande verharding dient geplaatst.*

Fig 3: het terrein gefotografeerd vanuit de noordoosthoek (links) met op de voorgrond werkput 3 en vanuit de westgrens (rechts) met op de voorgrond werkput 5.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

Conform het voorstel voor inplanting van de profielputten zoals opgenomen in het programma van maatregelen toegevoegd aan archeologienota 3137, werden op het terrein profielputten uitgezet. Het programma van maatregelen voorzag in 4 profielputten, gespreid over het projectgebied. Op verzoek van de bodemkundige werd 1 extra profielput aangelegd.

Tijdens het profielputtenonderzoek werden geen bodemstalen opgenomen voor verder natuurwetenschappelijk onderzoek.

De registratie van de profielkolommen gebeurde conform de Code van Goede Praktijk.

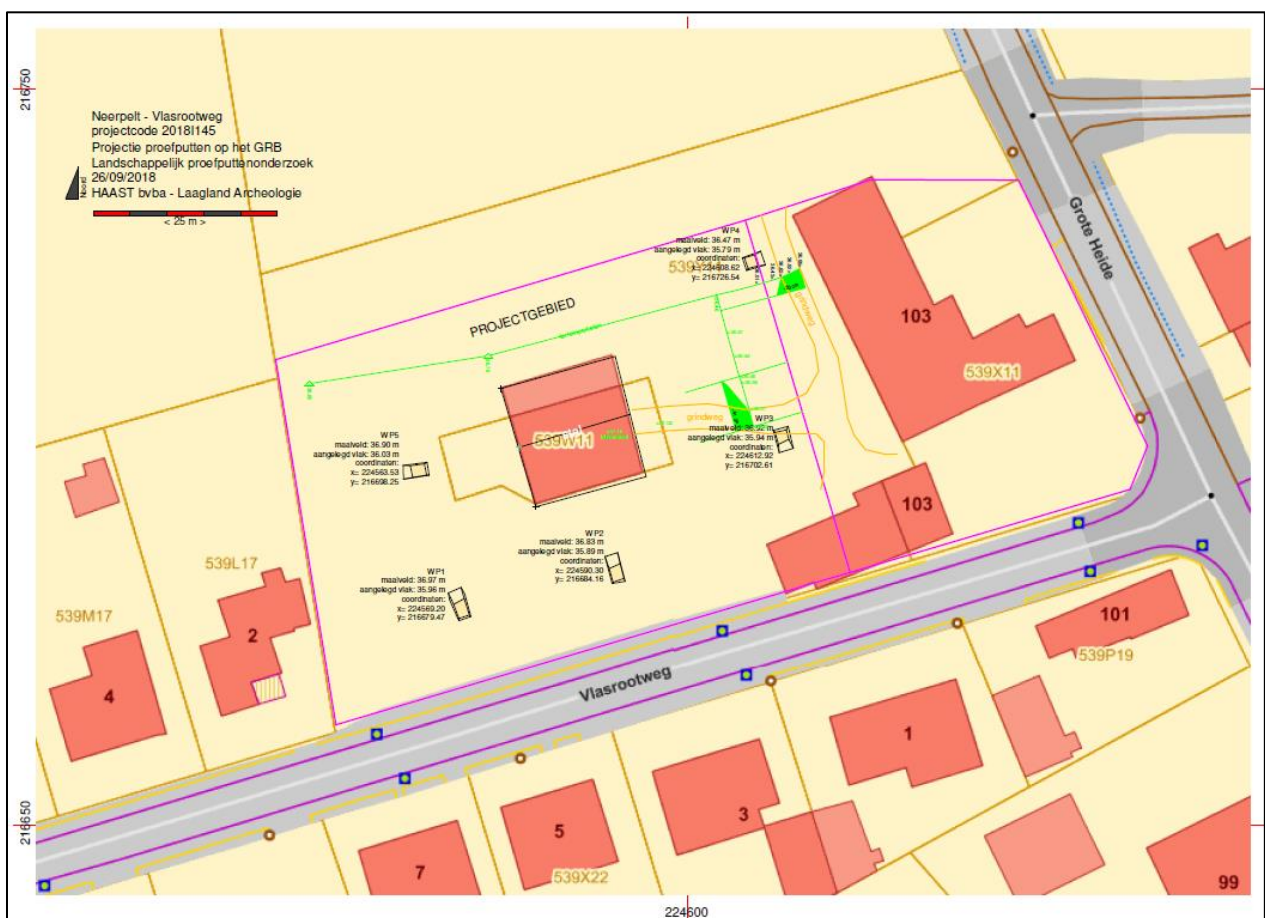

Fig. 4: Situering van de landschappelijke profielputten op het GRB

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

Het veldwerk, landschappelijk profielputtenonderzoek, werd uitgevoerd door 1 bodemkundige en 2 archeologen. De resultaten werden door de bodemkundige in een rapport weergegeven dat verwerkt is in dit verslag. Voor de foto's van de profielkolommen werd de projectcode 2018I145, proefputten en proefsleuven, gebruikt.

1.3.3. Gebruikt materiaal

Alle profielputten werden aangelegd met een 11-tons graafmachine met een bak van 1,80 m breedte en gladde baksnede.

De locatie van de proefputten, samen met de niveaus van het aangelegde vlak werden ingemeten met een ALTUS APS-NR2 gps-toestel met een afwijking horizontaal van 0,5 tot 1 cm en verticaal van 0,8 tot 1,2 cm.

1.3.4. Motivering eventueel afwijkende methodiek

Niet van toepassing

1.3.5. Inbreng specialisten

Jeroen Wijnen van Laaglandarcheologie met een ruime ervaring in bodems in Vlaanderen, met name in de provincies Limburg, Antwerpen en Vlaams-Brabant, werd aangetrokken om het bodemonderzoek mee uit te voeren. Hij verzorgde ook het aardkundig verslag dat verwerkt werd in deze archeologienota.

1.3.6. Algemene wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing

2. ASSESSMENTRAPPORT

Voor het assessment van het projectgebied wordt verwezen naar archeologienota ID3137. Aangezien er geen stalen of vondsten zijn ingezameld tijdens het landschappelijk proefputtenonderzoek, vondsten werden niet aangetroffen, is hiervan ook geen assessment opgenomen in dit verslag.

2.1. Aardkundige opbouw van het plangebied

De ondergrond die is aangetroffen binnen het plangebied bestaat uit afzettingen van de Lommel Zanden van de Formatie van Sterksel¹ en het Lid van Opgrimbie van de Formatie van Gent². De Lommel Zanden van de Formatie van Sterksel zijn door verwilderde rivieren (vlechtende rivieren) afgezet in het Vroeg-Pleistoceen.³ De afzettingen van de Formatie van Gent (dekzanden) zijn afgezet onder periglaciale omstandigheden gedurende de Pleniglaciale periode (Brabantiaan) van de laatste ijstijd (Weichseliaan).⁴

De afzettingen van de Lommel Zanden die zijn aangetroffen bestaan uit lichtgeel of oranjegeel, matig grof zwak siltig (zwak lemig) zand en die van de Formatie van Gent zijn lichtgeel (C-horizont) tot lichtgeel en bruin gevlekt (BC-horizont), zeer fijn, zwak siltig (zwak lemig). In

¹ Borremans 2014, 244; In de toelichting op de Quartair-geologische kaart beschreven als Formatie van Kaulille: Beerten, 2006, 13.

² Beerten *et al*, 2017; In de toelichting op de Quartair-geologische kaart beschreven als Formatie van Wildert: Beerten, 2006, 10.

³ Beerten, 2006, 13, Berendsen, 2011, 142-144.

⁴ Beerten, 2006, 15.

werkput 1 en 3 is het dekzand matig roestig en representeert deze een Cg-horizont. De Lommel Zanden zijn plaatselijk vanaf 40 à 80 cm diepte aangetroffen en het dekzand ligt op 39 à 70 cm diepte.

Er is in het onderzoeksgebied een overwegend verstoorde bodemopbouw aangetroffen. In de profielkolom van werkput 1 was de werkput in een diepe verstoring aangelegd die ter hoogte van het meetlint 72 cm diep was. In dezelfde profielkolom waren ook nog enkele beperkte resten van een intactere bodemopbouw zichtbaar. Zo is er op 27 cm –mv een horizont aanwezig bestaande uit bruin, zwak humeus, zeer fijn zand, die kan worden toegeschreven als de onderzijde van een Bh-horizont (humus-B-horizont). Vanaf 41 cm –mv is bruingeel, zeer fijn zand van een BC-horizont aanwezig en begint de C-horizont op 58 cm –mv. Verder zijn in de profielkolom van werkput 2, onder de bouwvoor en in een dunne band van verstoorde grond, resten van een podzolbodem aangetroffen, die ongeveer overeenkomt met de opbouw van de bodemhorizonten in de profielkolom van werkput 1.

In de overige drie beschreven profielkolommen van werkput 3 t/m 5 zijn alle bodemhorizonten verdwenen en is de bodemopbouw verstoord tot 39 à 52 cm –mv. Onder de uit donker grijsbruin of geelbruin, gevlekt, zwak humeus, zeer fijn zand met brokken bestaande grondopbouw ligt de onverstoorde ondergrond bestaande uit Vroeg-Pleistocene rivierafzettingen of uit dekzanden. In de profielput van werkput 3 bestaat de bovenste 15 cm uit bruin, zwak humeus, sterk grindig, zeer fijn zand dat is toegepast als verhardingsmateriaal.

Volgens de Bodemclassificatie van België zijn er resten van een matig droge tot droge zandbodem met een duidelijke humus B horizont aangetroffen (Zcg en Zbg) in een helft van de profielkolom in werkput 1 en de profielkolom in werkput 2. Voor de rest is een verstoorde bodemopbouw aangetroffen in de bovenste 39 à 72 cm. In werkput 3 t/m 5 kan de bodem geclassificeerd worden als sterk vergraven grond (OT).

Profielbeschrijving:

Profiel: Profielkolom werkput 1

Locatie: Neerpelt, Grote Heide
N 216677,70 - E 224568,96 (LB72)
Hoogte: 36,97 m +TAW - Vlakhoogte: 35,91 m +TAW

Horizont	Diepte (cm)	Beschrijving
Ap	0 – 27	Donker grijsbruin, goed gesorteerd, zwak humeus, zwak siltig, zeer fijn zand, Ap-horizont, bouwvoor
Verstoring/Bh-horizont	27-72 / 27-41	Donker grijsbruin, sterk gevlekt, goed gesorteerd, zwak humeus, zwak siltig, zeer fijn zand met brokken, verstoring / bruin, zwak humeus, zeer fijn zand, Bh-horizont
Verstoring (XXX)/ BC-horizont	Idem / 41 – 58	Idem, verstoring / Bruingeel, goed gesorteerd, zwak siltig, zeer fijn zand met bruine vlekken, BC-horizont

Cg1-horizont, dekzanden	56 - 84	Lichtgeel, goed gesorteerd, zwak siltig, zeer fijn zand met wat roestvlekken, Cg-horizont, dekzand, Formatie van Gent, Laag van Opgrimbie
C2-horizont, Lommel zanden	84- (106)	Lichtgeel, goed gesorteerd, zwak siltig, matig grof, gelaagd zand, fluviatiele afzettingen, (Formatie van Sterksel, Lommel zanden).

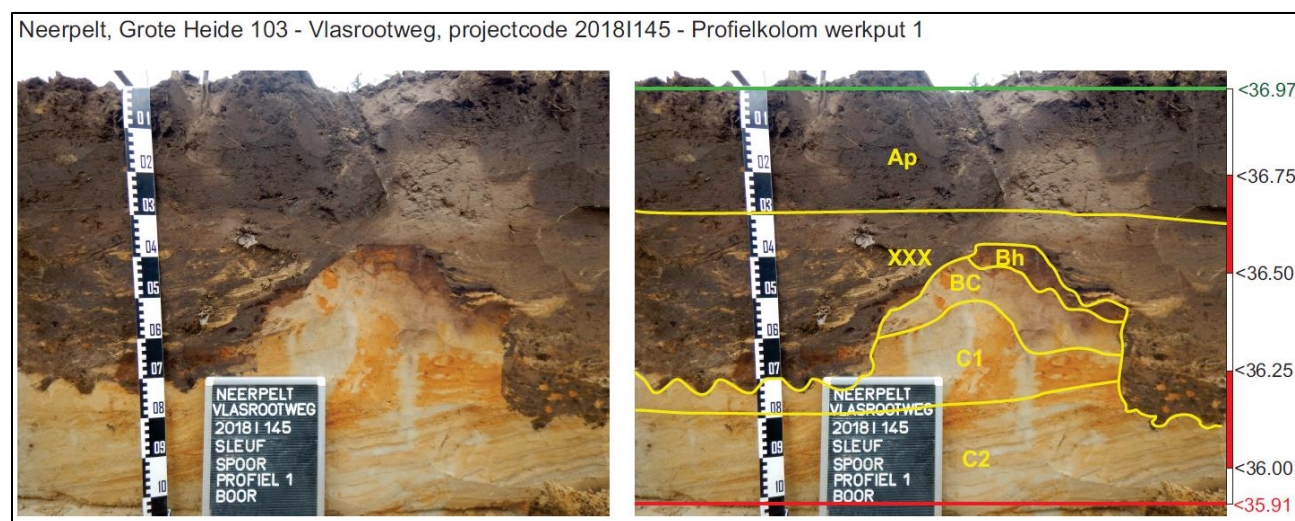

Fig. 5: profielkolom profielput 1

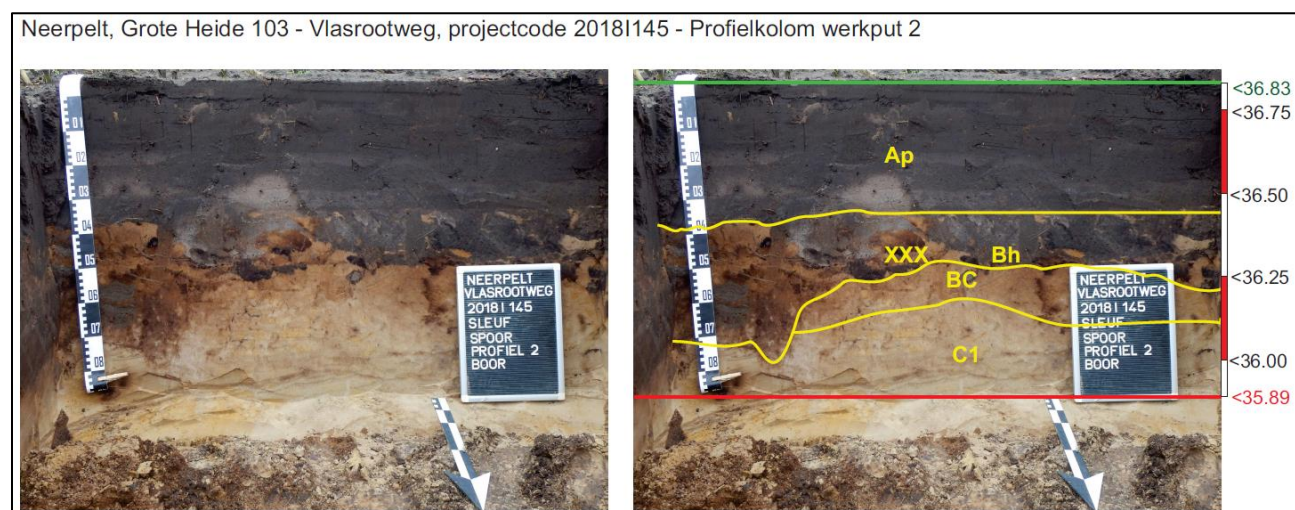

Fig. 6: Profielkolom profielput 2

Neerpelt, Grote Heide 103 - Vlasrootweg, projectcode 20181145 - Profielkolom werkput 3

Fig. 7: Profielkolom profielput 3

Neerpelt, Grote Heide 103 - Vlasrootweg, projectcode 20181145 - Profielkolom werkput 4

Fig. 8: Profielkolom profielput 4

Neerpelt, Grote Heide 103 - Vlasrootweg, projectcode 20181145 - Profielkolom werkput 5

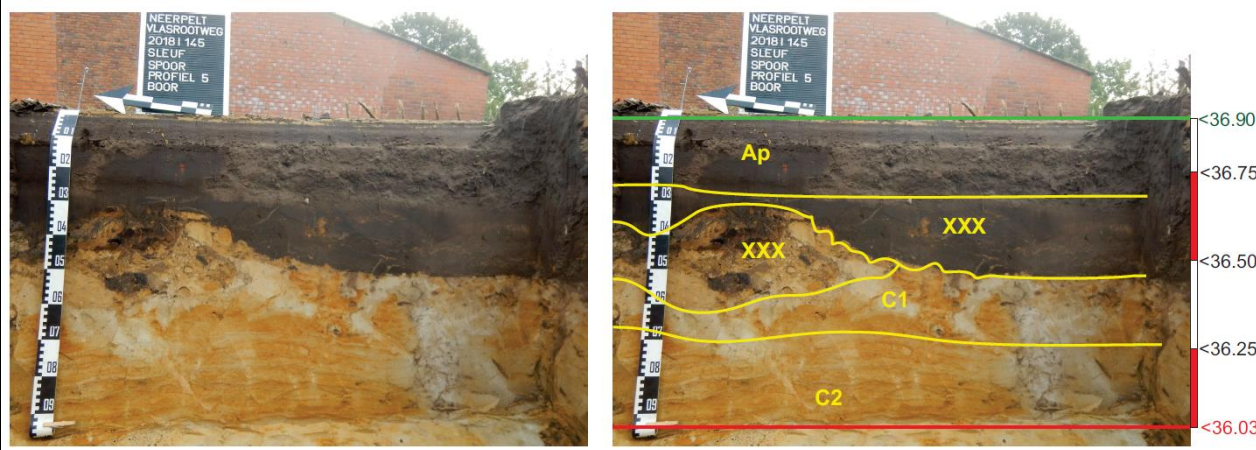

Fig. 9: Profielkolom profielput 5

Op het terrein werd ook een relatief groot niveauverschil vastgesteld tussen de noordelijke en zuidelijke helft ter hoogte van het grindpad naar de schuur, en met het grindpad aan de oostzijde van het projectgebied.

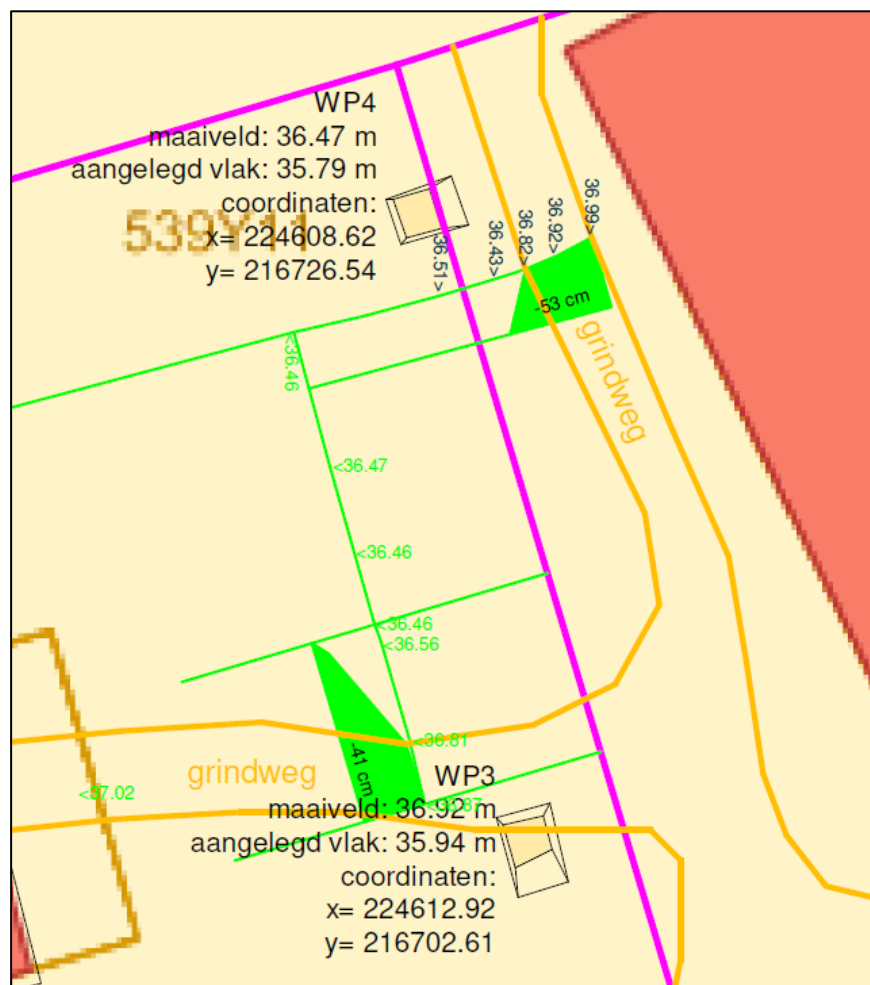

Fig. 10: detail uit het opmetingsplan met aanduiding van de niveauverschillen

2.2. Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed na het landschappelijk bodemonderzoek

2.2.1. Verwachtingspatroon

Op de **bodemkaart** volgens Belgische classificatie bevindt het projectgebied zich binnen twee verschillende bodemtypes: OB in het zuiden en t-Zdg3 in de rest van het projectgebied.

Bodemtype OB staat voor een bebouwde oppervlakte. Er is bijgevolg niets bekend over de exacte bodemopbouw.

Bodemserie t-Zdg3 staat voor een zandbodem (Z), matig nat (d), met duidelijke ijzer en/of humus B horizont (g) met een dikke humeuze bovengrond, 40 tot 60 cm (3) en een klei-grindsubstraat, terrars op geringen of matige diepte (t-). Zdg Podzolprofielen onder bos hebben een humeuze bovengrond dun en heterogeen zonder Ap; onder landbouwuittasting is de bouwvoor gemiddeld 20-40 cm dik, maar er komen ook meer humeuze profielen voor. In

alle gevallen beginnen roestverschijnselen tussen 40 en 60 cm. In de glauconiethoudende varianten zijn de roestverschijnselen minder duidelijk; ze vormen bruinachtige diffuse vlekken op de olijfgroenachtige basiskleur. Bij Zdg is de Podzol B duidelijk ontwikkeld met donkergrijze tot zwarte humusaanrijking en daaronder veelal een bruinere aanrijking⁵.

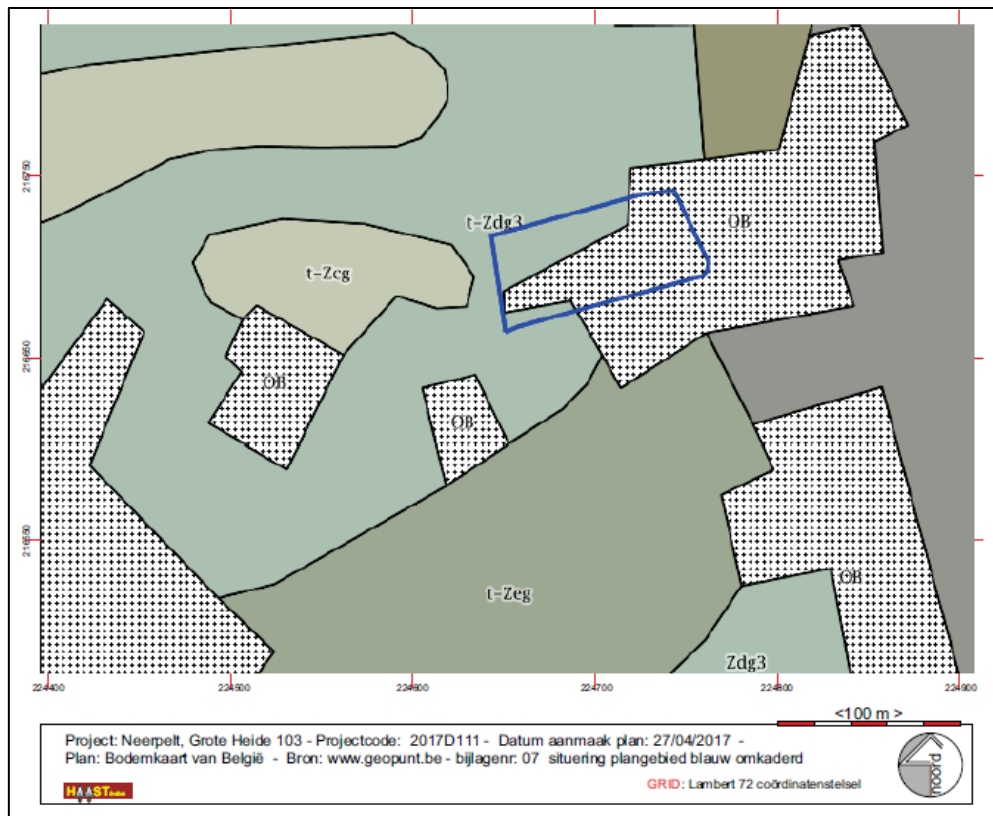

Fig. 11 Het onderzoeksgebied op de bodemkaart volgens Belgische Classificatie © geopunt.be

Enkel in de werkputten 1 en 2 werden nog restanten van een Bh horizont aangetroffen, met die bemerking dat in werkput 1 het om een heel klein stukje ongestoord bodemprofiel gaat overdekt door sterk geroerde grond en in werkput 2 zijn het zichtbare restanten van een Bh-horizont vermengd met geroerde grond. In de drie andere werkputten werden geen sporen van een Bh-horizont aangetroffen en kan het profiel kortweg omschreven worden als een A/C profiel waarbij de A-horizont bestaat uit een humeuze ploegvoor op een sterk gemengde en geroerde onderlaag die onmiddellijk aansluit bij de C-horizont.

Er is dus geen enkel gaaf bewaard profiel aangetroffen, meer nog uit elk profiel blijkt dat de grond overal sterk geroerd is, deels zelfs verplaatst of afgegraven gelet op de niveauverschillen in de noordoostelijke hoek van het projectgebied.

Ten slotte werden in elke werkput sporen aangetroffen van graafwerken met een getande graafbak. In de profielkolom van werkput 1 zijn die zelfs in het profiel duidelijk zichtbaar. De eigenaars van het terrein, allemaal aanwezig tijdens het bodemonderzoek, wisten te vertellen dat men doorheen de tijd het terrein regelmatig gebruikte voor aanleg van maïssilo's en mestkuilen, hetgeen meteen een verklaring gaf voor de diepe verstoringen.

⁵ VAN RANST, E. en SYS, C., 2000. EENDUIDIGE LEGENDE VOOR DE DIGITALE BODEMKAART VAN VLAANDEREN (Schaal 1:20 000), Laboratorium voor Bodemkunde Krijgslaan 281/S8 9000 Gent

Fig. 12: de sporen van graafwerken met een getande graafbak in profielkolom 1

Fig. 13: sporen van graafwerken met een kleine gladde graafbak in profielkolom 3, onder het kiezelbed van de weg naar de stal.

Op basis van bovenstaande vaststellingen kan met zekerheid gesteld worden dat het terrein grondig geroerd en vergraven is waardoor de oorspronkelijke bodemopbouw nagenoeg

volledig verdwenen is. Daardoor is de kans op het aantreffen van archeologische sporen in situ quasi onbestaande; bodemsporen, indien nog aanwezig, zullen slechts een zeer fragmentair en verstoord beeld geven van de oorspronkelijke situatie, artefacten zullen enkel in een sterk verstoorde positie worden aangetroffen zonder enige relatie tot sporen. Verder archeologisch onderzoek zal met andere woorden zeker niet leiden tot enige vorm van kennisvermeerdering betreffende het projectgebied en omgeving.

2.2.2. Afweging verder vooronderzoek

In eerste instantie wordt nagegaan of een verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem noodzakelijk is, omdat de opsporing van archeologische sites bij voorkeur gebeurt via een zo min mogelijk verstoring van de bodem. Indien het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem de afwezigheid van een archeologische site niet kan staven, wordt overgegaan naar een vooronderzoek met ingreep in de bodem. In geval de aanwezigheid van een archeologische site wordt bevestigd, dient men te proberen die *in situ* te bewaren. Indien dit niet mogelijk is, dient men over te gaan tot een opgraving.

De kans op het aantreffen van archeologische sporen is onbestaande gelet op de beschrijving van de aardkundige profielkolommen:

- Eventueel aanwezige artefacten – tijdens het profielputtenonderzoek werd geen enkel artefact aangetroffen – zullen enkel in een verspoelde context aangetroffen worden.
- De herkomst van dergelijke vondsten is niet te bepalen gelet op de sterk geroerde en doorgraven grond.
- Eventuele bodemsporen zullen slechts een zeer fragmentair beeld opleveren van een mogelijke site zonder dat er sporenassociaties of linken met artefacten kunnen gemaakt worden gelet op de aangetroffen bodemverstoringen.
- Er zijn echter geen aanwijzingen voor begraven/afgedekte bodems aangetroffen.
- De verstoringen in de bodemopbouw teken zich zeer duidelijk af door de sporen van verschillende soorten graafbakken in de aangelegde profielkolommen en de scherpe aflijning tussen de geroerde grond en de C-horizont

2.3. Beantwoording van de onderzoeksvragen gekoppeld aan het landschappelijk bodemonderzoek

De vragen zoals gesteld in het programma van maatregelen toegevoegd aan archeologienota ID 3137:

- Wat is de bodemkundige opbouw van het terrein?

Algemeen kan gesteld dat het terrein sterk beroerd en vergraven is en dat de bodemopbouw beperkt is tot een A/C profiel waarbij de A (Ap-horizont) bestaat uit een ploegvoor/bouwvoor op/in een sterk geroerde en vergraven laag met hier en daar restanten van een Bh-horizonten, soms "in situ" bewaard (profielkolom 1), soms sterk vermengd met de geroerde grond (profielkolom 2).

- Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving + duiding?

In de profielkolom van werkput 1 was de werkput in een diepe verstoring aangelegd die ter hoogte van het meetlint 72 cm diep was. In dezelfde profielkolom waren ook nog enkele beperkte resten van een intactere bodemopbouw zichtbaar. Zo is er op 27 cm –mv een horizont aanwezig bestaande uit bruin, zwak humeus, zeer fijn zand, die kan worden toegeschreven als de onderzijde van een Bh-horizont (humus-B-horizont).

Vanaf 41 cm –mv is bruingeel, zeer fijn zand van een BC-horizont aanwezig en begint de C-horizont op 58 cm –mv. Verder zijn in de profielkolom van werkput 2, onder de bouwvoor en in een dunne band van verstoorde grond, resten van een podzolbodem aangetroffen, die ongeveer overeenkomt met de opbouw van de bodemhorizonten in de profielkolom van werkput 1.

In de overige drie beschreven profielkolommen van werkput 3 t/m 5 zijn alle bodemhorizonten verdwenen en is de bodemopbouw verstoord tot 39 à 52 cm –mv. Onder de uit donker grijsbruin of geelbruin, gevlekt, zwak humeus, zeer fijn zand met brokken bestaande grondopbouw ligt de onverstoorde ondergrond bestaande uit Vroeg-Pleistocene rivierafzettingen of uit dekzanden. In de profielput van werkput 3 bestaat de bovenste 15 cm uit bruin, zwak humeus, sterk grindig, zeer fijn zand dat is toegepast als verhardingsmateriaal.

- Zijn er aanwijzingen voor een verstoorde ondergrond? Valt deze af te bakenen?

Zoals uit het verslag en het antwoord uit bovenstaande vragen blijkt, kan heel het terrein beschouwd worden als sterk verstoord en vergraven terrein en zou het, mocht het opnieuw bodemkundig gekarteerd worden meer dan waarschijnlijk volledig de code OT krijgen, sterk vergraven gronden, of in de classificatie volgens de WRB beschouwd worden als Technosol.

- Zijn er indicaties voor archeologisch interessante zones binnen het plangebied?

Gelet op voorgaande kan gesteld dat er geen indicaties zijn voor archeologisch interessante zones binnen het projectgebied. Meer nog, de kans op het aantreffen van archeologisch interessante (bodem)sporen is quasi onbestaande door de vele doorgravingen die in het (recente) verleden plaatsvonden op het terrein in functie van de uitbating en werking van een landbouwbedrijf.

2.4. Resultaten van het proefsleuvenonderzoek

Gelet op voorgaande antwoorden: niet van toepassing

2.5. Beantwoording van de onderzoeksvragen met betrekking tot het proefsleuvenonderzoek

Gelet op voorgaande antwoorden: niet van toepassing

2.6. Confrontatie met het bureauonderzoek

Besluit en advies zoals geformuleerd in het bureauonderzoek (archeologienota ID 3137):

De historische kaarten geven een beeld van een terrein dat lag binnen een uitgestrekt heidelandschap met hier en daar moerassen en vennen. Er zijn geen sporen van bebouwing op of rond het projectgebied. De eerste bebouwing binnen het projectgebied vindt naar alle waarschijnlijkheid pas plaats in 1953 afgaande op de sporen te zien op een luchtfoto uit 1953.

De CAI-locaties in de omgeving wijzen op aanwezigheid van antropogene activiteiten in de steentijd (neolithicum – mesolithicum) en late Bronstijd/ Vroege IJzertijd (het grote grafveld van de Grote Heide). Maar al deze vindplaatslocaties bevinden zich op méér dan 1 kilometer ten oosten en ten westen van het projectgebied. Men kan echter stellen dat de mensen die begraven werden op de Grote heide ook ergens gewoond moeten hebben en misschien was die woonplaats wel in de buurt of binnen het projectgebied gelet op de nabijheid van waterpoelen.

Wat betreft de steentijdvondsten is de vondstconcentratie 700840 te ver van het projectgebied gelegen om zich tot daar uit te strekken. Bovendien strekt deze vondstlocatie zich verder noordwestelijk uit dan aangegeven op het uittreksel van de CAI-kaart zoals weergegeven op fig. 24.

Meest nabij ligt vondstlocatie 51687, maar daar werd bij een boring één artefact aangetroffen. De afstand tot het projectgebied bedraagt ca. 400 m en ook die afstand is te groot om een indicatie te hebben van steentijdconcentraties binnen het projectgebied.

De directe aanwijzingen geven geen indicaties voor mogelijke aanwezigheid van archeologisch erfgoed op het terrein. Bodemkundig en landschappelijk is het echter wel mogelijk sporen aan te treffen. Het terrein is een redelijk droge plek in een oud heidelandschap met mogelijk restanten van een podzolbodem in de nabijheid van waterrijke vennen en/of moerassen. De bodemfase 3 kan wijzen op een gestage groei door bemesting van de bodem waardoor oudere sporen afgedekt en beschermd werden. Maar, gelet op de indicaties aangetroffen op historische kaarten en luchtfoto's, lijkt het gebied pas eind 19de/begin 20ste-eeuw in gebruik genomen te worden voor landbouwdoeleinden. Daardoor bestaat er wel een kans dat oudere sporen verpoegd zijn en artefacten verplaatst en uit hun oorspronkelijke context gehaald.

Het terrein was tot na WOII in gebruik als heide en later als akker. In 1953 vinden de eerste bouwactiviteiten plaats binnen het projectgebied. Volgens de sporen zoals te zien op de luchtfoto uit 1953 namen deze activiteiten een groot deel van het projectgebied in beslag. De kans is vrij groot dat door de bouwactiviteit in 1953 en de bijhorende bouwwerf het terrein binnen het projectgebied grondig verstoord werd. De lichte vlekken op de luchtfoto kunnen een aanwijzing zijn voor het feit dat de teelaarde deels weggegraven werd tot op de C-horizont. Nadien wordt het terrein ingericht als een boerderij met bijhorende stallen en rondom liggen akkers.

We kunnen niet met zekerheid stellen dat het terrein verstoord werd enkel door de bouwactiviteiten uit 1953. Wel is zeker dat het terrein daardoor waarschijnlijk al een eerste keer geroerd werd. Later, bij uitbreiding en groei van de landbouwactiviteit werd op het terrein nog veel gegraven en vergraven voor de aanleg van maïs- en mestsilos en vooral daardoor is het terrein quasi volledig te beschouwen als vergraven en ernstig verstoord terrein dat geen archeologische kennisvermeerdering zal opleveren.

2.7. Besluit en samenvatting

Algemeen menen we te mogen besluiten dat de verwachting naar archeologisch erfgoed binnen het projectgebied zeer laag, zelfs als onbestaande moet ingeschat worden. De kosten die gepaard gaan met verder onderzoek zullen zeker niet opwegen tegen de baten.

Samenvatting

Na de opmaak van een archeologienota (ID 3137) met uitstel van veldwerk werd in uitvoering van het programma van maatregelen een landschappelijk proefputtenonderzoek uitgevoerd op het projectgebied aan de Vlasrootweg – Grote Heide 103 te Neerpelt. Uit het proefputtenonderzoek blijkt duidelijk dat het terrein over quasi de volledige oppervlakte grondig geroerd en verstoord is. De oorspronkelijke bodemopbouw is niet meer aanwezig behoudens enkele zeer beperkte restanten en resten die vermengd zitten in de geroerde grond. Verder archeologisch onderzoek zal op dit terrein niet leiden tot enige vorm van kennisvermeerdering. Mochten er toch nog (bodem)sporen aangetroffen worden, dan zullen die ofwel zeer fragmentair zijn, niet kunnen bijdragen tot inzichten in bijvoorbeeld landgebruik of structuren, of geen enkele relatie meer hebben met de bodem en vondsten in de vorm van gebruiksvoorwerpen/artefacten zullen enkel in een verstoorde positie worden aangetroffen zonder enige relatie tot sporen.

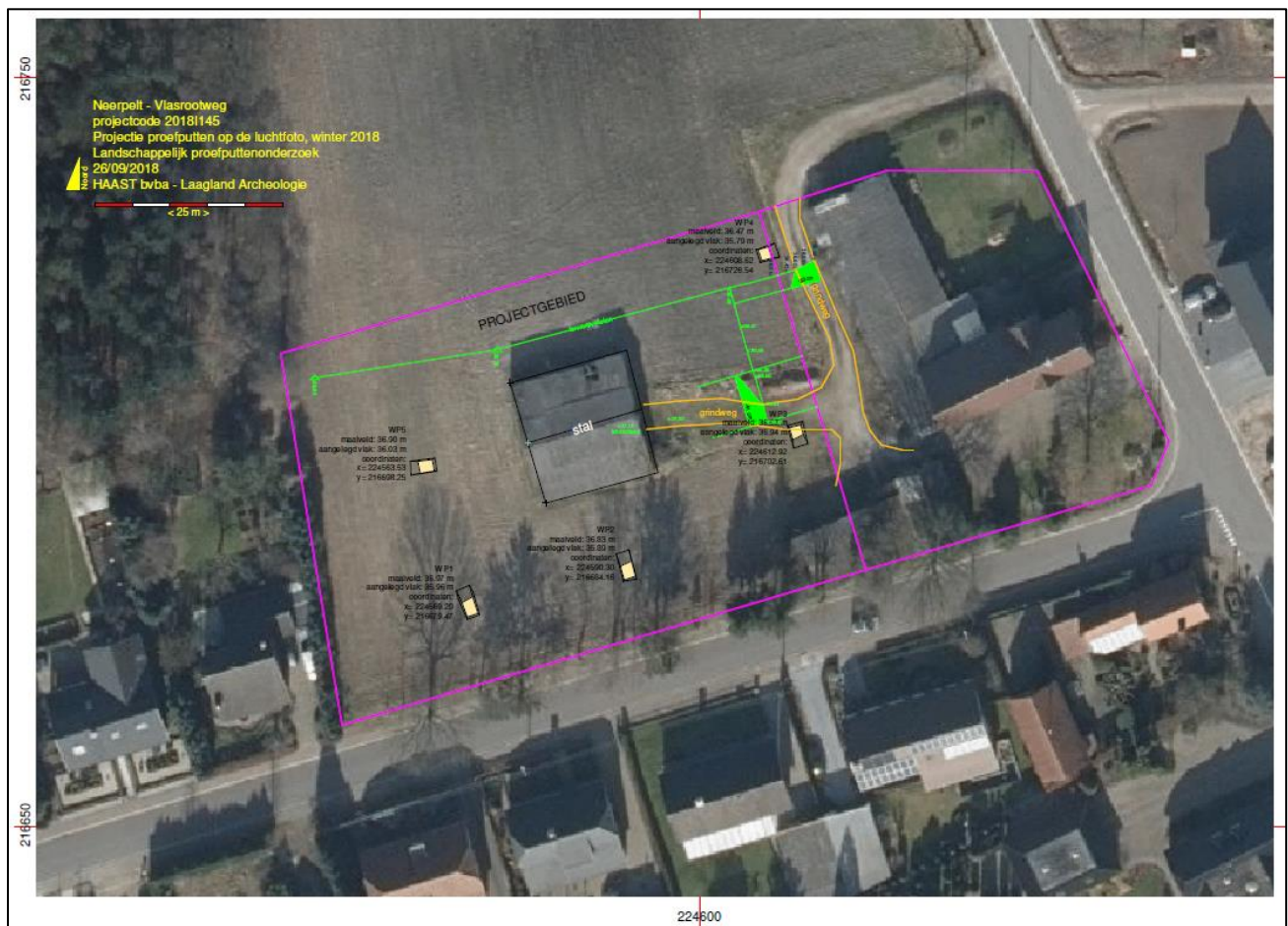

Fig. 14: Projectie van het opmetingsplan 2018I145 op de luchtfoto, opname winter 2018 © dov Vlaanderen

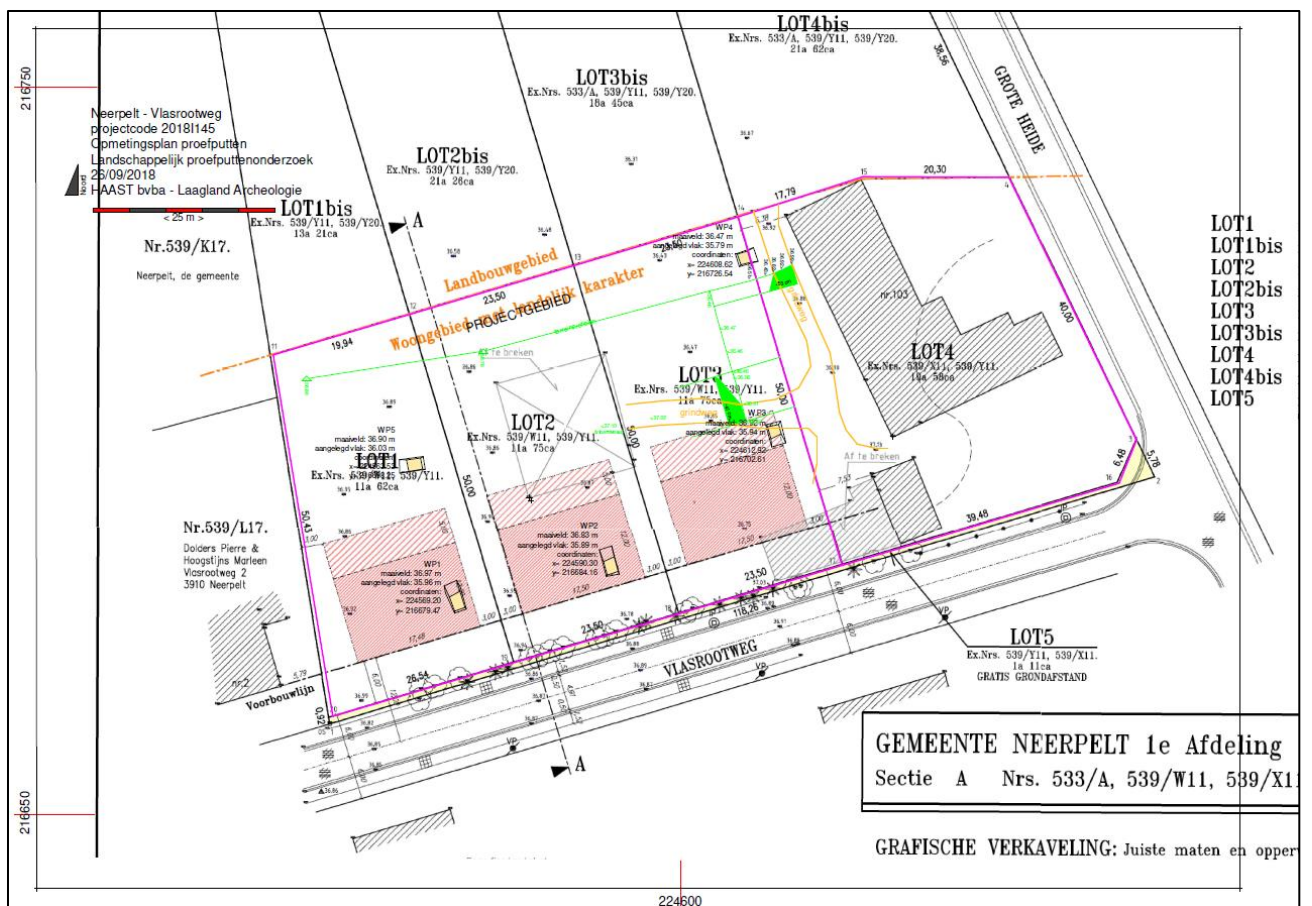

Fig. 15: Projectie van het opmetingsplan 2018/145 op het verkavelingsplan © LHE landmeters

3. Bibliografie

3.1. Literatuur

Beerten, K., 2006: *Toelichting tot de Quartairgeologische kaart, Kaartblad Mol 17*, Leuven.
 Beerten, K., V.M.A. Heyvaert, D.A.G. Vanderberghe, J. van Nieuland en F. Bogemans, 2017: *Revising the Gent Formation: a new lithostratigraphy for Quaternary wind-dominated sand deposits in Belgium*, GEOLOGICA BELGICA (2017) 20/1-2: 95-102.

Berendsen, H.J.A., 2011: *De vorming van het land*, Koninklijke Van Gorcum, Assen.

Borremans, M., 2014: *Cenozoïcum: het Quartair*. Borremans, M.: *Geologie van Vlaanderen*, Gent.

FAO, 2006: *Guidelines for soil description*, Rome.

DONDEYNE, S., VANIERSCHOT, L., LANGOHR, R., VAN RANST, E. en DECKERS, J., 2015, *De grote bodemgroepen van Vlaanderen: Kenmerken van de "Reference Soil Groups" volgens het internationale classificatiesysteem World Reference Base*, KU Leuven & Universiteit Gent.

VAN RANST, E. en SYS, C., 2000, EENDUIDIGE LEGENDE VOOR DE DIGITALE BODEMKAART VAN VLAANDEREN (Schaal 1:20 000), Laboratorium voor Bodemkunde Krijgslaan 281/S8 9000 Gent

VAN DE KONIJNENBURG, R., (2017), Neerpelt, Grote Heide 103 - Vlasrootweg, verslag van de resultaten van het archeologisch bureauonderzoek, Haast-rapport 2017-32, D/2017/12654/32

3.2. Internetbronnen:

DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html>

GEOPORTAAL <https://geo.onroerendergoed.be>

GEOPUNT VLAANDEREN <http://www.geopunt.be/kaart>

4. Lijst van de afbeeldingen

COVERFOTO: Bodemprofiel 1 – Neerpelt, Grote Heide 103 – Vlasrootweg

Fig. 1: uittreksel uit het kadasterplan met in blauw de aanduiding van het projectgebied met betrekking tot projectcode 2018I145 (overgenomen uit archeologienota ID3137)

Fig. 2: afbakening onderzoeksgebied, programma van maatregelen archeologienota ID 3137

Fig. 3: het terrein gefotografeerd vanuit de noordoosthoek (links) met op de voorgrond werkput 3 en vanuit de westgrens (rechts) met op de voorgrond werkput 5.

Fig. 4: Situering van de landschappelijke profielputten op het GRB

Fig. 5: profielkolom profielput 1

Fig. 6: Profielkolom profielput 2

Fig. 7: Profielkolom profielput 3

Fig. 8: Profielkolom profielput 4

Fig. 9: Profielkolom profielput 5

Fig. 10: detail uit het opmetingsplan met aanduiding van de niveauverschillen

Fig. 11 Het onderzoeksgebied op de bodemkaart volgens Belgische Classificatie © geopunt.be

Fig. 12: de sporen van graafwerken met een getande graafbak in profielkolom 1

Fig. 13: sporen van graafwerken met een kleine gladde graafbak in profielkolom 3, onder het kiezelbed van de weg naar de stal.

Fig. 14: Projectie van het opmetingsplan 2018I145 op de luchtfoto, opname winter 2018 © dov Vlaanderen

Fig. 15: Projectie van het opmetingsplan 2018I145 op het verkavelingsplan © LHE landmeters

5. Bijlagen

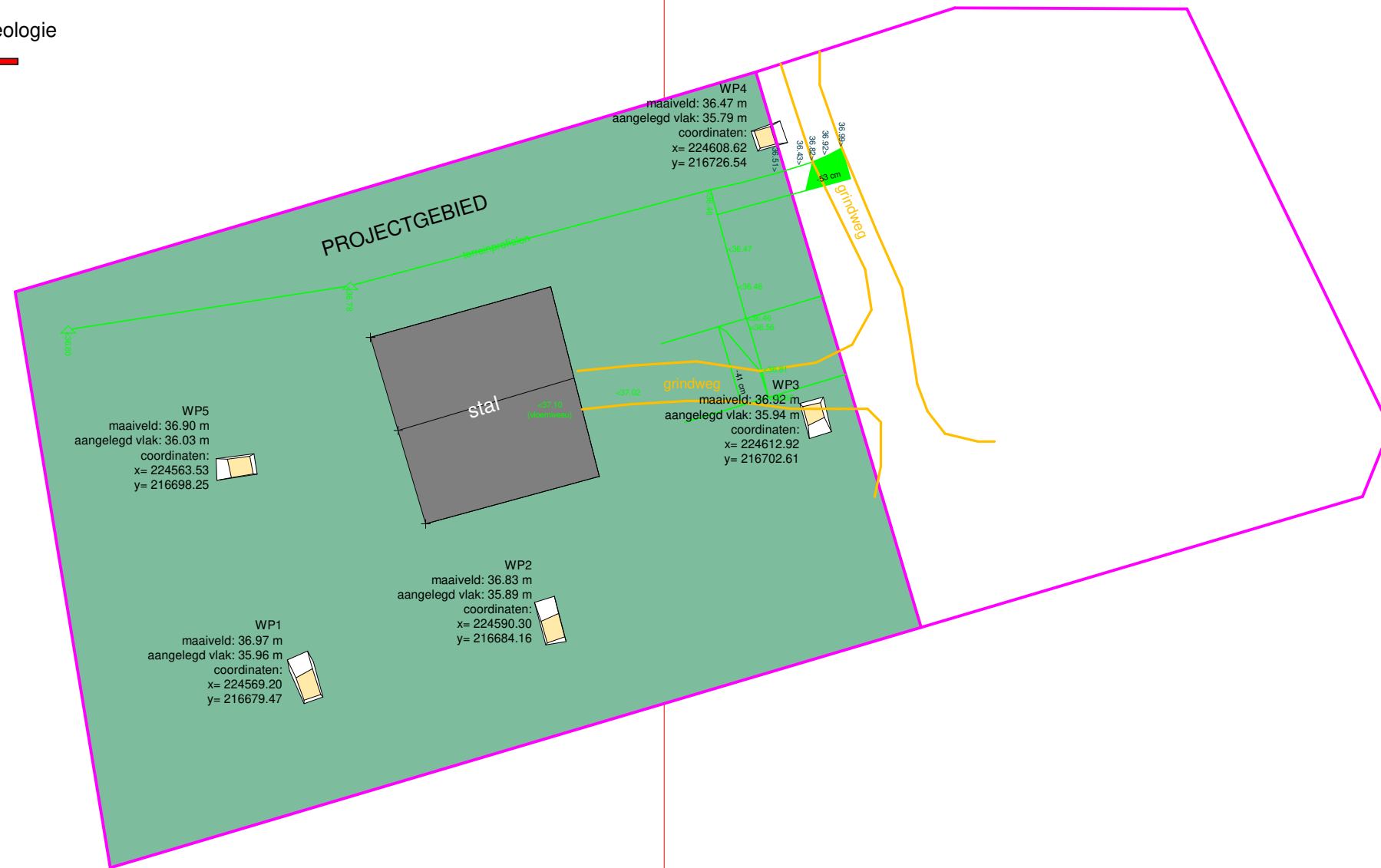
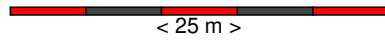
- Plan met situering van de proefputten
- Plan met situering van de proefputten geprojecteerd op het GRB
- Plan met situering van de proefputten geprojecteerd op de luchtfoto winter 2018
- Plan met situering van de proefputten geprojecteerd op het verkavelingsplan
- De profielkolommen van de proefputten

6. fotolijst

216750

216650

Neerpelt - Vlasrootweg
projectcode 2018I145
Opmetingsplan proefputten
Landschappelijk proefputtenonderzoek
26/09/2018
HAAST bvba - Laagland Archeologie

224600

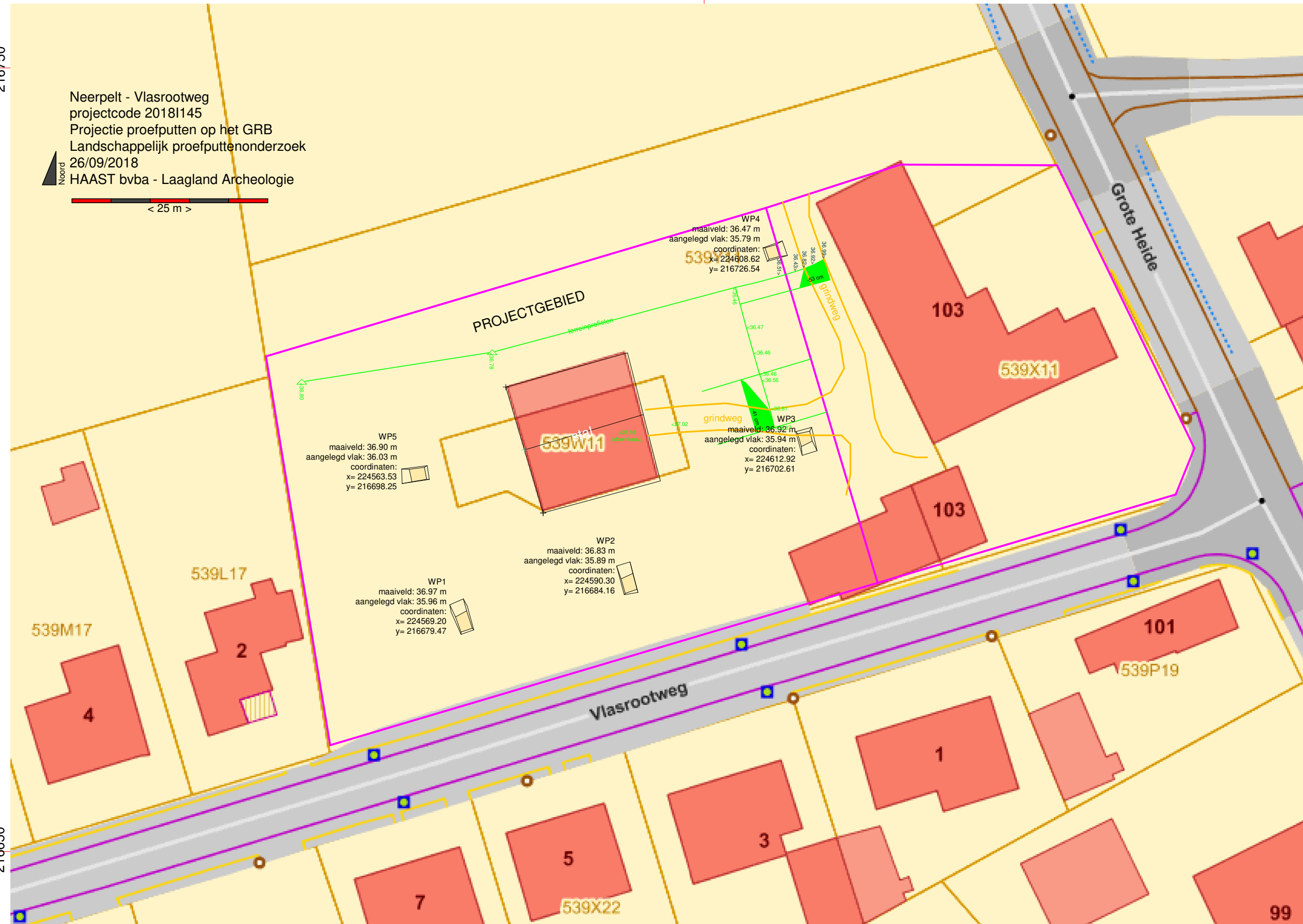
216750

Neerpelt - Vlasrootweg
projectcode 2018I145
Projectie proefputten op het GRB
Landschappelijk proefputtenonderzoek
26/09/2018
HAAST bvba - Laagland Archeologie

< 25 m >

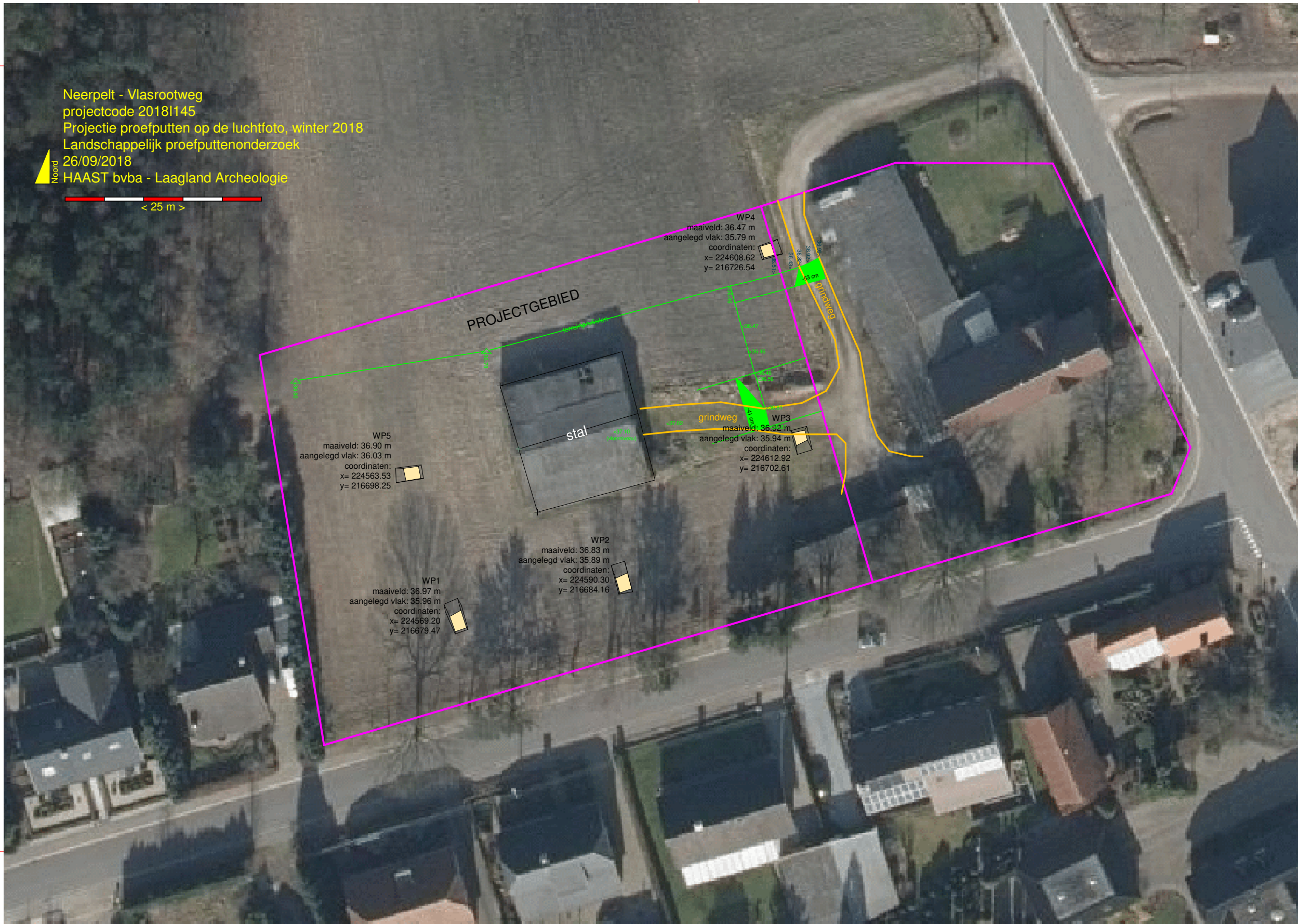
216650

224600

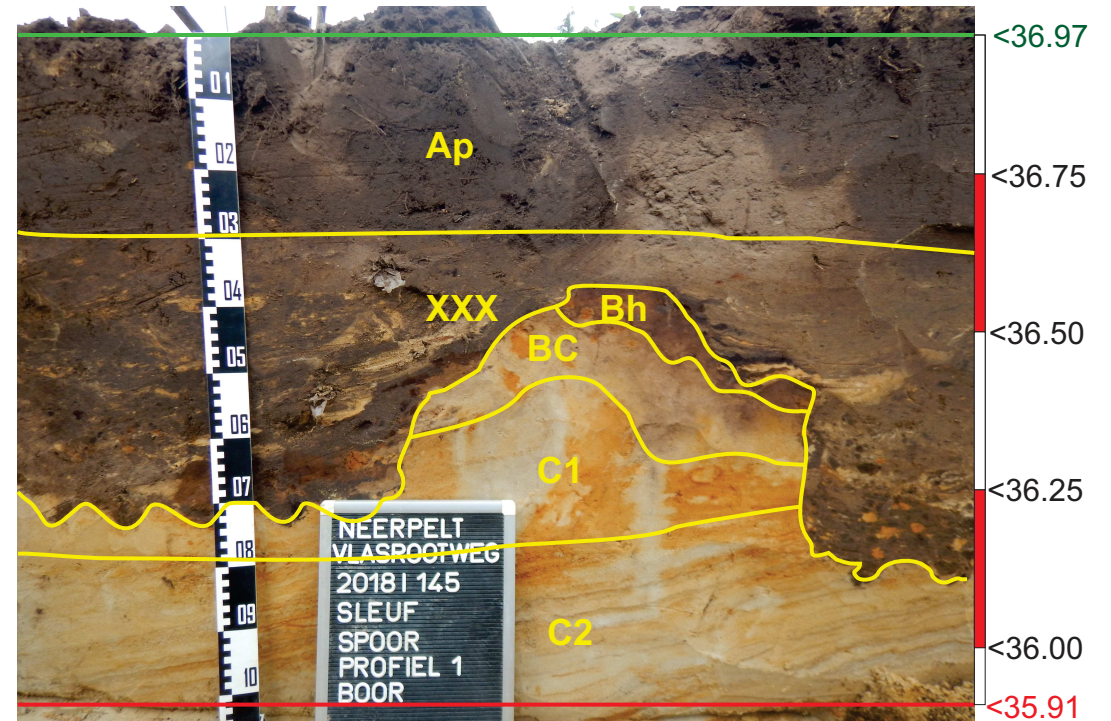
216750

216650

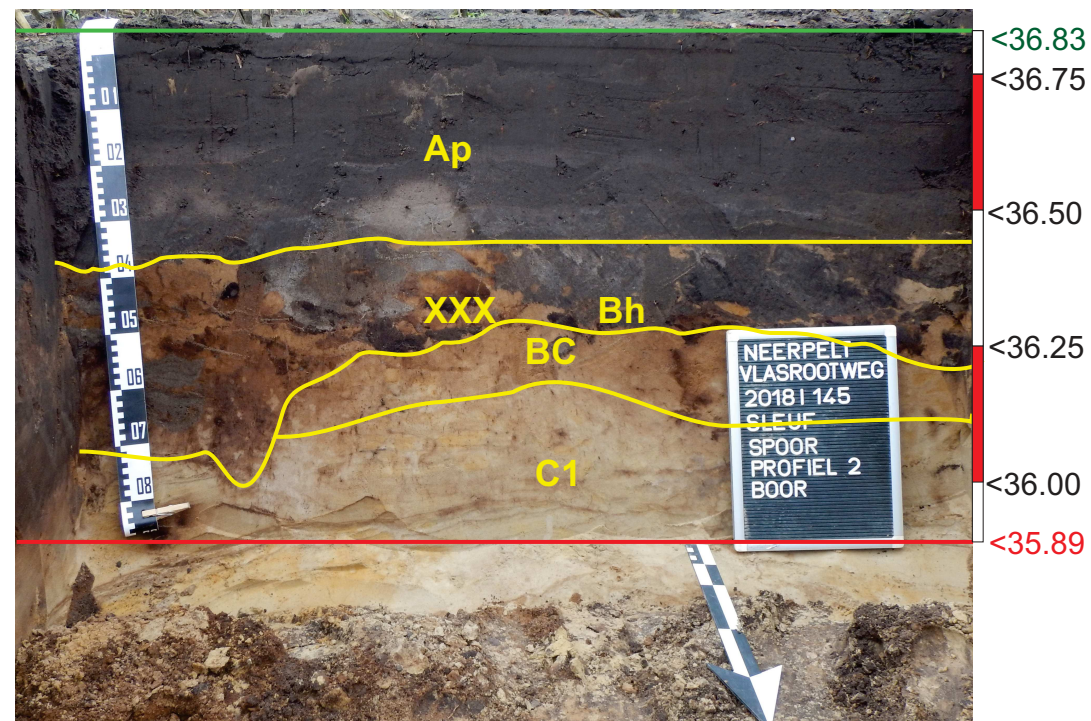
224600

Neerpelt, Grote Heide 103 - Vlasrootweg, projectcode 2018I145 - Profielkolom werkput 1

Wp1
maaiveld: 36.97 m
aangelegd vlak: 35.91 m
coördinaten:
x= 224569.20
y= 216679.47

Neerpelt, Grote Heide 103 - Vlasrootweg, projectcode 2018I145 - Profielkolom werkput 2

WP2

maaiveld: 36.83 m

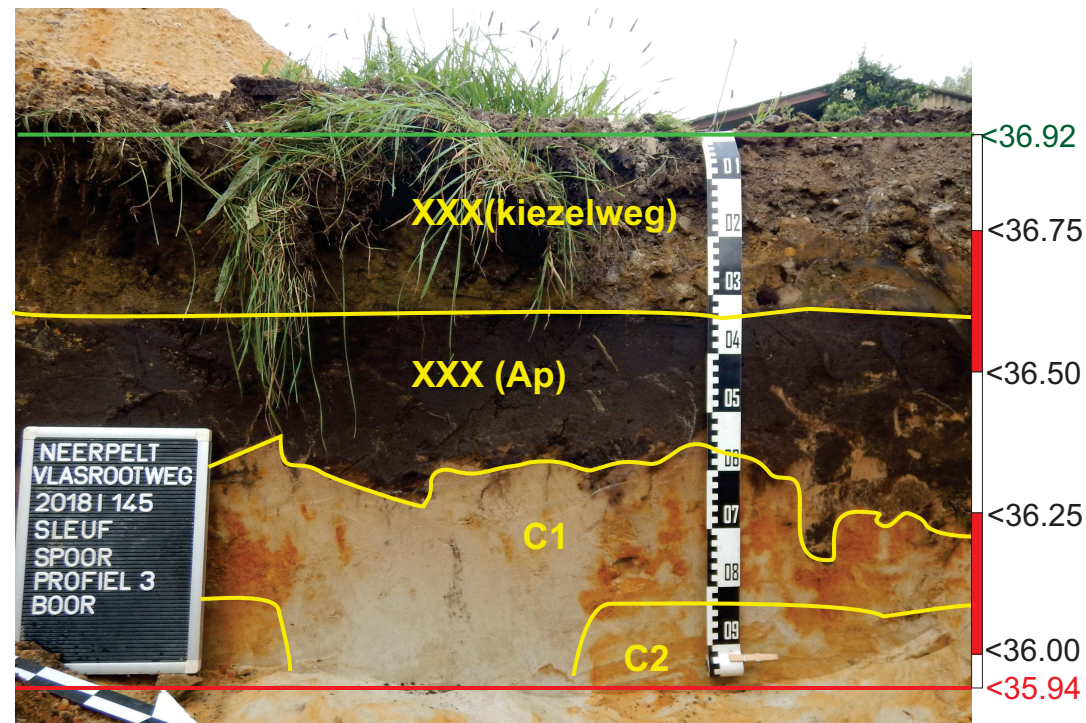
aangelegd vlak: 35.89 m

coördinaten:

x= 224590.30

y= 216684.16

Neerpelt, Grote Heide 103 - Vlasrootweg, projectcode 2018I145 - Profielkolom werkput 3

Wp3

maaiveld: 36.92 m

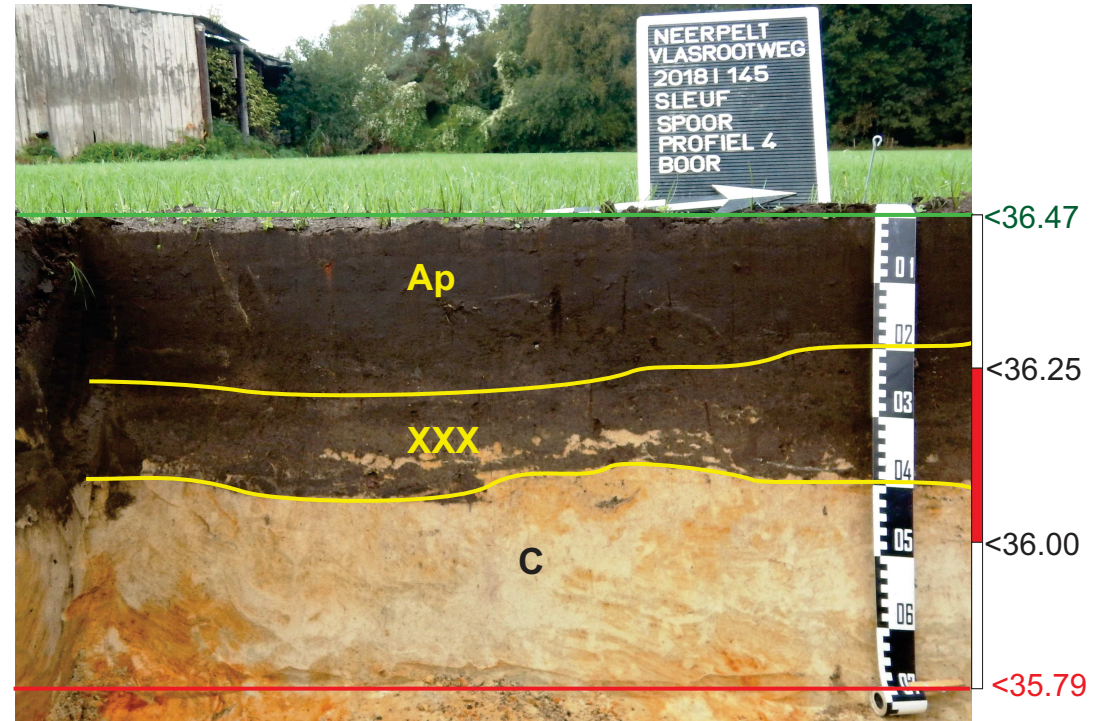
aangelegd vlak: 35.94 m

coördinaten:

x= 224612.92

y= 216702.61

Neerpelt, Grote Heide 103 - Vlasrootweg, projectcode 2018I145 - Profielkolom werkput 4

WP4

maaiveld: 36.47 m

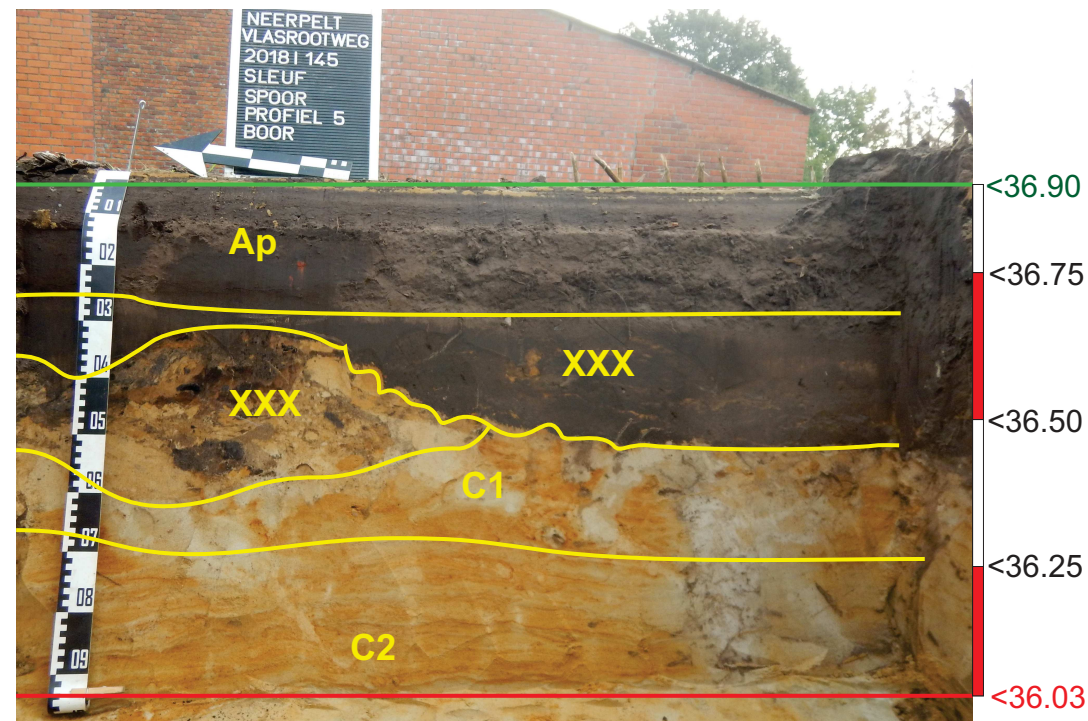
aangelegd vlak: 35.79 m

coördinaten:

x= 224608.62

y= 216726.54

Neerpelt, Grote Heide 103 - Vlasrootweg, projectcode 2018I145 - Profielkolom werkput 5

WP5

maaiveld: 36.90 m

aangelegd vlak: 36.03 m

coördinaten:

x= 224563.53

y= 216698.25

Neerpelt,
Grote Heide 103 - Vlasrootweg
projectcode 2018I145
FOTOLIJST

00 FotolijST

2018I145 WP1a

2018I145 WP1b

2018I145 WP1c

2018I145 WP1d

2018I145 WP1e

2018I145 WP1f

2018I145 WP2a

2018I145 WP2c

2018I145 WP3a

2018I145 WP3b

2018I145 WP3c

2018I145 WP3d

2018I145 WP3e

2018I145 WP3f

2018I145 WP4a

2018I145 WP4b

2018I145 WP4c

2018I145 WP4d

2018I145 WP5a

2018I145 WP5b

2018I145 WP5c

DSCN7402

DSCN7407

DSCN7412

DSCN7415

DSCN7419

DSCN7420

DSCN7424